

Remiss-svar angående regional kultur- och bildningsplan i Dalarna 2023-2026

Som sverigefinne, andra generations invandrare, har jag fått möjlighet att bidra till rubricerade plan dels vid samråd den 4 april 2022, samt nu inför planens fastställelse.

Bakgrund

Jag vill börja med att kort notera att nationella minoriteter och deras språk har *särställning* och ska vara *prioriterade*, och hanteras jämbördigt med det svenska språket. Lag om nationella minoriteter samt Språklagen, som är ramlagar, gäller samtliga myndigheter i Sverige och ska verka genom andra lagar och föreskrifter.

”Syftet är att ge skydd för minoriteterna, stärka inflytandet och stödja språken så att de hålls levande.”

De nationella minoriteterna är finnar, samer, tornedalingar, judar, romer/resande. Minoritetsspråken är finska, samiska, meänkieli, jiddisch, romani chib. Region Dalarna ingår i förvaltningsområde för finska och samiska.

Grundskyddet för minoriteter gäller i hela landet, t ex minoriteter ska få information om sina rättigheter och samråd ska ske i frågor som berör dem. Kommuner och regioner som är förvaltningsområden har utökat ansvar t ex genom att erbjuda förskola och äldreomsorg på minoritetsspråket.

Enligt lagen gäller grundskydd hela landet

- Det allmänna har ett särskilt ansvar.
- Minoriteter informeras om sina rättigheter.
- Barns utveckling främjas särskilt.
- Inflytande och samråd i frågor som berör dem.

Utökat skydd – i förvaltningsområden:

- Språket ska kunna användas vid kontakt med myndigheter.
- Ska finnas personal som behärskar språken.
- Kommunen ska erbjuda förskola och äldreomsorg helt eller delvis på minoritetsspråk.

I senaste Minoritetsrapporten framgår med all önskvärd tydlighet att det fattas en hel del i minoritetspolitikens tillämpning, trots att lagen gällt över 20 år (<https://catalog.lansstyrelsen.se/store/39/resource/135>).

Synpunkter på plan-förslaget

Mina synpunkter på förslag till kultur- och bildningsplan för regionen är:

- 1) Planen är mycket allmänt hållen. Inga konkreta åtgärder beskrivs egentligen annat än att något ska "stöttas" eller "främjas". Nationella minoriteter nämns i löpande text på 5 ställen, och då ihopblandat med t ex invandrarsspråk. Tyvärr ser det ut som Region Dalarna väljer att inte följa minoritetslagens krav och intentioner.
- 2) HUR ska minoriteterna prioriteras? *Konkretisera* hur man avser att informera, främja barns utveckling, ge inflytande, utveckla minoritetsspråken, erbjuda service etc.
- 3) Vid vårt samråd framfördes ett antal olika förslag till konkreta aktiviteter inom kultur- och bildningsområdet. Tyvärr syns inte ett spår av de synpunkter som kom fram vid samrådet, t ex vad gäller finsk film, minoritetskurser på folkhögskolorna, utbildningsinsatser för lärare och annan personal som har med minoriteterna att göra, prioritering av kultur och språk, etc. Våra synpunkter syns förhoppningsvis i minnesanteckningarna från det samråds mötet.
- 4) I planen skulle det kunna finnas en egen rubrik "Nationella minoriteter" och däri beskriva vad som kommer att göras, dels generellt för alla minoriteter, dels för finska och samiska som är förvaltningsområdena för regionen.
- 5) Man kan också under några specifika rubriker unna sig att i ett eget stycke beskriva vad som är tänkt att göras vad gäller nationella minoriteter, t ex språkkurser, film, litteratur, språkpaket för barn etc.
- 6) Tips på upplägg finns på minoritet.se, (se <https://minoritet.se/5135>) alternativt kan man kontakta Länsstyrelsen i Stockholm, Mirelle Gyllebäck eller Sametinget, som stöttar i denna typ av frågor.

Slutligen vill jag tacka för att jag erbjudits möjlighet att bidra med mina, förhoppningsvis, matnyttiga synpunkter. Hör gärna av er om det blir fortsatta samråd eller liknande.

Med vänliga hälsningar

Anne Ristijärvi
Borlänge

simsmyren@mail.com